

Høyres motstand mot å stramme inn handlingsregelen er svakt begrunnet. At det ikke er tilstrekkelig for å sikre en fornuftig pengebruk, er ingen grunn til å la være.

Regjeringen bør innføre en dobbel handlingsregel

Internrevisjonen

Anne Siri Koksrud Bekkelund

Thøgersen-utvalget foreslo i fjor å stramme inn handlingsregelen for bruken av penger fra Oljefondet. Utvalget foreslo at man enten setter et lavere tak enn dagens fire prosent av fondets størrelse, for eksempel tre prosent, eller bruker tilleggsregler for å dempe innfasingen av oljepenger i økonomien.

Usunt høy offentlig pengebruk

Høyres programkomité vil ikke følge utvalgets anbefaling. Komiteens leder, Torbjørn Røe Isaksen, begrunner dette med at vi allerede i dag holder oss innenfor tre prosent av fondets størrelse. Regelendringen vil derfor ikke føre til strammere finanspolitikk. I tillegg mener Isaksen, som Jens Stoltenberg før ham, at en endring vil skape usikkerhet om selve handlingsregelen. Dette fikk nylig støtte fra Aftenposten på lederplass.

For det første tar Isaksen feil. Allerede i løpet av noen få år kan vi nærme oss en oljepengebruk på 3 prosent av fondets størrelse, og en innstramning vil dermed kunne ha effekt, selv om heller ikke dette er noen garanti mot usunt høy offentlig pengebruk. Som Aftenposten skriver: Selv tre prosent er i dag altfor mye.

En innstramning er ikke tilstrekkelig

En innstramning til tre prosent er derfor klokt, men ikke tilstrekkelig. Det trengs en *dobbel* handlingsregel, i tråd med Thøgersen-utvalgets forslag: I tillegg til å redusere uttaket når forventningene til avkastning endrer seg, bør politikerne også forplikte seg til å begrense maksimalt forbruk (eller i det minste forbruksøkning) ut fra størrelsen på fastlands-BNP. Det minste av de to beløpene kunne være styrende for oljepengebruken.

For det andre er det vanskelig å forstå bekymringen for at en innstramning nå skal kunne sette hele handlingsregelen i spill. Isaksen burde være langt mer bekymret for at å la være å

Fakta

Internrevisjonen

- Hver onsdag skriver Anne Siri Koksrud Bekkelund eller Andreas C. Halse i Aftenposten om norsk politikk. Bekkelund kritiserer de borgerlige, mens Halse kritiserer venstresiden.
- Anne Siri Koksrud Bekkelund (født 1983) er politisk økonom i den liberale tankesmien Civita. Bekkelund er medlem i Venstre, var byrådssekretær for det borgerlige byrådet i Oslo og har vært medredaktør i det liberalkonservative tidsskriftet Minerva.

stramme inn vil sette hele oljeformulen i spill. Både Thøgersen-utvalget og Finansdepartementet selv er klare på at vi ikke kan forvente mer enn 2-3 prosent årlig avkastning i tiden som kommer. Hvis Isaksen og Høyre ikke vil forholde seg til dette, sier de samtidig at det er greit å tappe fondet for penger.

Begrense offentlig utgiftsvekst

Høyres motstand mot å stramme inn må også sees sammen med Fremskrittspartiets og finansminister Siv Jensens avslappede holdning til høy statlig utgiftsvekst. Advarslene har vært gjennomgående i seminarrekken om perspektivmeldingen som Finansdepartementet arrangerer, men Jensen selv er optimist: En mindre årlig produktivetsvekst i offentlig sektor kan løse hele problemet. Men selv om det stemmer i teorien, har selv små produktivetsøkninger vist seg vanskelige å gjennomføre i praksis.

Handlingsregelen skal sørge for at også våre etterkommere kan nyte godt av vår generasjons oljeflaks. Men like viktig er det å begrense den offentlige utgiftsveksten. Dette er ikke bare en oppgave for Regjeringen, men for alle selvstendige ansvarlige partier. Alternativet er en stor, offentlig forbruksfest nå og en dobbel bakrus når man går tom for penger: Kutt i tjenestetilbudet og tøffe omstillinger for offentlige ansatte som må finne veien tilbake til privat næringsliv.

Kort sagt

Økonomifaget – slik de fleste møter det

Selv om professor Steinar Holden har rett i at økonomifaget er mer mangfoldig enn det kritikerne omtaler som nyklassisk, bør vi ta til oss kritikk. Måten faget blir introdusert på på bachelornivå, har vært uforandret lenge og bestemt av nasjonale rammeplaner! Strengt tatt bare et rådgivende organ, men skal de ferdige kandidatene få kalle seg siviløkonomer, må vi følge rådene. Det er slike økonomer vi har flest av. Jeg kan forsikre dere om at det er få spor av forskningsresultatene de siste tiårene i rammeplanen. Det nasjonale rådets anbefaling er et godt utgangspunkt for videre studier, men økonomifagets problem er at de færreste studerer faget videre. Disse blir sittende med en feilaktig forståelse av faget og som dessuten er lite egnede for å forstå faget slik fagøkonomene anvender det. Vi må ta inn over oss at de fleste bachelorstudentene som nå møter opp på sine første forelesninger i samfunnsøkonomi, vil nøye seg med de 15 påkrevde studiepoengene i faget. Da må vi ikke lage den beste byggeklossen for videre studier i faget. En liten granittstein er ikke så interessant hvis du ikke bygger mur.

Dag Morten Dalen
prorektor og professor i samfunnsøkonomi, Handelshøyskolen BI

NHO vil erstatte folkestyre med tvang

NHO ber om tvangssammenslåing av kommuner siden resultatet av kommunereformen har vært en fiasko så langt. Helst vil NHO at dagens 428 kommuner skal reduseres til under 100. Resultatet av en prosess hvor det er brukt masse penger og kapasitet lokalt, er at landet ender opp med over 380 kommuner.

Sett folkemeningen til side, er NHOs bønn nå. Jeg er forundret over hvordan taperne i kommunereformen opptrer. Etter at Regjeringen satte i gang et enormt og ressurskrevende arbeid i kommunene hvor målet var kommunenesammenslåing, har de gått på nederlag etter nederlag. Utredningene har på ingen måte gitt støtte til påstanden om at store kommuner gir bedre tjenester til innbyggerne. Nå bønnfaller NHO og frustrerte politikere fra Høyre Regjeringen om å ty til tvang for å nå målet om færre kommuner.

Kommunene har gjort jobben sin. Jeg leser at Fylkesmannen i Oslo og Akershus er imponert over reformprosessen i det fylket. Den er gjennomført på en svært god måte gjennom innhenting av fakta, grundig nabodialog over to år og bred involvering, heter det derfra. Det samme tror jeg fylkesmenn i andre fylker må si.

Regjeringen sa kommunereformen skulle bygge på frivillighet og lokale prosesser. Da går det ikke an på den ene siden å gi skryt til hvordan kommunene har gjennomført prosessen, og på den andre siden si at godt arbeid har vært gjort til ingen nytte ved å foreslå sammenslåinger som er avvist lokalt.

Heidi Greni
stortingsrepresentant, Senterpartiet

Nye Veier på ville veier?

Adm.dir. Hovland i Nye Veier har i flere oppslag lovet å kunne bygge nye motorveier vesentlig rimeligere enn da-

gens praksis. Kostnadsreduksjonen skal skje ved redusert belysning, enklere håndtering av overvann, smalere veier og redusert tykkelse på asfaltlagene.

Endringene innebærer at veiene vil bli bygd i strid med dagens regelverk. Slike endringer krever grundige faglige vurderinger. Ved henvendelse til Nye Veier får jeg opplyst at detaljer om innsparringstiltakene ikke er tilgjengelig. Dette uroer meg.

Det politiske formålet med opprettingen av Nye Veier var å bygge de nye veiene raskere og rimeligere. Selskapet mener disse forslagene lever opp til den politiske målsettingen. Men forslagene må kunne spesifiseres og være åpne for diskusjon. Dette har ikke skjedd til nå.

Når jeg reagerer, så er det blant annet fordi jeg som fagmann med årene har fått større vanskeligheter med å nå frem med faglige argumenter til dem som til slutt tar avgjørelsene. Jeg har også undervist i veibygging ved NTNU. Etter slike utspill som Hovland har presentert, kan en sette spørsmålsteget hvorfor vi skal utdanne fagpersonell, dersom faglige råd uten videre kan bli endret på administrativt nivå.

Dersom Nye Veier når frem med sine forslag, blir det slik at vi får lavere standardkrav til vårt stamveinett enn til fylkesveier. Da er vi på ville veier. Dersom Nye Veier initierer ny forskning og debatt for å utvikle rimeligere og bedre veier, da er vi på rett vei.

Harald Norem
dr. ing.

Misvisende og naivt om psykisk syke

24. juli sto det på forsiden av Aftenposten: Psykisk syk 18-åring drepte ni. En tragisk hendelse, men jeg ble også dypt skuffet over hvordan formuleringen diskriminerer psykisk syke. Den representerer svart-hvitt tenkning og legger mannens sykdom til grunn uten videre.

Artikkelen var heldigvis ikke like stigmatiserende som tittelen skulle tilsi, så hvorfor velger dere da å bruke en så misvisende og naiv overskrift? Hvordan kan dere generalisere all psykisk sykdom ved å knytte et så vidt begrep, som omfatter svært mange mennesker, til drap? Slike fordommer gjør at psykisk syke ikke tør å stå frem.

La oss se på fakta: NOUs kartlegging av drap i Norge 2004-2009: risiko er liten for å bli utsatt for drap av person med psykisk lidelse alene. Andre faktorer veier mer. Institute of Medicine i 2006: psykisk sykes bidrag til voldsstatistikken er svært liten. American Psychiatric Association i 1994: størsteparten av voldelige mennesker har ikke en psykisk sykdom. Andre studier viser at psykisk syke er i større fare for å bli utsatt for vold enn resten av befolkningen. De blir volds ofre før de selv blir voldelige.

Vi må forkaste fordommene om at psykisk = voldelig. En diagnose er statistisk sett en dårlig indikator på fremtidige voldsgjerninger. Jeg håper at Aftenposten tar selvkritikk og er mer bevisst på fremstillingen av psykisk syke i fremtiden. De har stor påvirkningskraft. Vi må bruke de demokratiske verktøyene vi har til å skape åpenhet og få bukt med tabuene.

Helene Opsahl Kjerstad
BA internasjonale studier